

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

A.A.Elmuurodov

2024 yil "___" avgust

OTLARNING BARMOQ VA TUYOQ KASALLIKLARI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	800000	– Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	840000	– Veterinariya
Mutaxassislik:	70840107	– Trening va ot kasalliklari

Samarqand –2024

Modul / FAN SILLABUSI

Veterinariya profilaktikasi va davolash
fakulteti

70840107– Trening va ot kasalliklari
mutaxassisligi

Fan nomi:	<i>Otlarning barmoq va tuyoq kasalliklari</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	OBTK1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – magistr talabalarga bir tuyuqli hayvonlarida otlarda uchraydigan barmoq va tuyuq kasalliklariga qarshi amaliyot sharoitida profilaktik ishlarini bajarish, tuyuq patologiyalarini o'rganish va ularni to'rilash, barmoq kasalliklarining etiologiyasi va patogenezini hisobga olgan holda zamonaviy davolash usullarini qo'llashni o'rgatishga mos fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Hayvonlar anatomiyasi(1.13)
2.	Sitologiya, gistologiya va embriologiya (1.14)
3.	Hayvonlar fiziologiyasi (1.14)
4.	Veterinariya xirurgiyasi (1.22)

Ta'lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	barmoq kasalliklari oqibatida kelib chiqadigan iqtisodiy zarar, yirik va mayda shoxli hayvonlar barmoq va tuyuqlarining tuzilishi va o'zaro farqi, ularni taqalash, aseptik va yiringli kasalliklarining oldini olishga va davolashga qo'yiladigan umumiy talablar haqida tasavvurga ega bo'lishi lozim;
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN2	<ul style="list-style-type: none"> barmoq va tuyuq kasalliklariga klinik va laborator tashhis qo'yishning ilmiy asoslarini, tuyuq kasalliklarini davolashni amalga oshirishni, umumiy va barmoq sohasini mahalliy og'riqsizlantirishni, hayvonlar tuyuqlarini tozalashda va taqalashda texnika xavfsizligining nazariy asoslarini, tuyuq va tuyuqchalami parvarish qilish usullarini ortopedik dispanserizatsiyani, hayvonlarni taqalash tartibini bo'lishi;
TN3	<ul style="list-style-type: none"> uy, sport va qishloq xo'jalik hayvonlarida barmoq va tuyuq kasalliklarining etiologik omillarini tahlil qilish, tuyuq kasalliklarini davolashda konservativ va operativ usullarini qo'llash, tuyuqlarning tug'ma va orttirilgan patologiyalarini farqlash, oyoqlarning barmoq

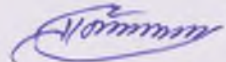
	va tuyoqlarida samarali va arzon usullar bilan tuyoq kasalliklarining oldini olish, tuyoq kasalliklarini zamonaviy davolash usullarini qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lishi;
--	--

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Bir tuyoqli hayvonlar barmoqlarining anatomo-topografik tuzilishi.
M2	Barmoq va tuyoq kapsulasining fizik va kimyoviy xossalari.
M3	Otlar tuyoqlarni parvarishlash qoidalari. Bir tuyoqli hayvonlar tuyoqlarini tozalash va kesish.
M4	Otlarni taqalashdan avval bajariladigan ishlar.
M5	Otlar tuyoqlarini taqalash tamoyillari.
M6	Otlar oyoqlarini noto'g'ri bosadigan va tuyoqlari deformasiyaga uchragan hayvonlarni taqalash.
M7	Otlar tuyoqlarini kasalliklarda tekshirish.
M8	Tuyoq kasalliklari.
M9	Tuyoqning teri asosi kasalliklari.
M10	Barmoq suyaklari va bo'g'imlari kasalliklari.
M11	Otlar tuyog'ining pay va pay qini kasalliklari.
M12	Otlar barmoq bo'g'imini yallig'lanishi.
M13	Otlar tuyoq bo'g'imini yallig'lanishi.
M14	Otda tirsak sohalaridagi kasalliklar
M15	Otda bilaguzuk sohalaridagi
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Ot barmoqlarining anatom-fiziologik xususiyatlari.
A2	Bir tuyoqli hayvonlar tuyoqlariga ishlov berishda harakatsizlantirish va fiksatsiya usullari.
A3	Tuyoqlarni tozalash va kesish tartibi.

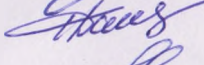
Mualliflar:	X.B.Niyozov – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası professori, veterinariya fanlari doktori R.M. Tashtemirov – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası professori, veterinariya fanlari nomzodi S.B.Abdıyev – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası katta o'qıtuvchısı v.f.f.d PhD
E-mail:	niyozov.60@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrası
Taqrizchilar:	O.U.Kuldashev – Veterinariya ilmiy-tadqiqot instituti, “Veterinariya va urchitish patologiyasi” laboratoriyasi mudiri, v.f.d., kata ilmiy xodim. M.M.Allamurodova – Samarqand viloyati hayvonlar kasalliklari va oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi davlat markazi direktori.

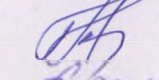

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 2 avgustdagi 2 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani Sh. Qurbonov

Kafedra mudiri B. Narziyev

Tuzuvchilar H. Niyozov
 R. Tashtemirov
 S. Abdıyev

- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabaniing bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabaniing bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabaniing bilim darajasi qoniqarsiz**
- 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

A4	Temirchilik ustaxonasiga bo'lgan talablar va ichki tuzilishi.
A5	Ot taqasining tuzilishi va yasash texnologiyasi.
A6	Otlarni taqalash tartibi.
A7	Oyoqlarini noto'g'ri bosadigan hayvon tuyoqlarini to'g'rilash usullari.
A8	Yalpoq (yassi) tuyoqni to'g'rilash.
A9	To'lishgan yoki bo'rtib chiqqan tuyoqni to'g'rilash.
A10	Qisq tuyoqni to'g'rilash.
A11	Qiya tuyoqni to'g'rilash.
A12	Qiyshiq tuyoqni to'g'rilash.
A13	O'tmas burchakli yoki tik tuyoqni to'g'rilash.
A14	Ustunchasimon tuyoqni to'g'rilash.
A15	O'tkir uchli (o'tkir) tuyoqni to'g'rilash.
A16	Shoxsimon kapsulasi mo'rt (oson sinadigan) va yumsoq tuyoqni to'g'rilash.
A17	Tuyoq (tuyoqchalar) yorilishi va tuyoq devorining ajralishi.
A18	Tuyoqlarni umumiy va maxsus tekshirish usullari.
A19	Tuyoq aylanasi yiringli kasallariklarida zamonaviy davolash usullaridan foydalanish.
A20	Tuyoqning kaft qismi (o'qchasi) va yumshoq tovonni jarohatlari.
A21	Tuyoq bo'g'imining cho'zilishini davolash.
A22	Tuyoq bo'g'imining artrozini davolash.
A23	Barmoq bo'g'imining revmatik yallig'lanishini davolash.
A24	Barmoq bo'g'imining gemartozini davolash.
A25	Modda almashinuvi buzilishidan kelib chiqadigan barmoq va tuyoq kasalliklari.
A26	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda dorivor o'simliklarni q'ollash.
A27	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda fizioterapiya usullarini qo'llash.
A28	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda patogenetik usullarni qo'llash.
A29	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda qollanadigan zamonaviy asbob va uskunalar.
A30	Bir tuyoqli hayvonlar ortopedik dispanserizatsiya.

Mustaqil ta'lim (MT)		90 soat
MT 1.	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlarining distal qismi kasalliklari.	4soat
MT 2.	Sport otlar oyoqlarining distal qismi kasalliklari.	2soat
MT 3.	Sport otlar tuyoqlarini kesishning zamonaviy usullari.	2soat
MT 4.	Bir tuyoqli hayvonlar tuyoqlarini kesishning zamonaviy usullari.	4soat
MT 5.	Sport otlari tuyoqlarini parvarishlash.	2soat

MT 6.	Taqalash va taqalashning ahamiyati.	4soat
MT 7.	Temirchilik ustaxonada taqani yasash.	2soat
MT 8.	Zamonaviy taqa turlari.	4soat
MT 9.	Zavod taqani yasash texnologiyasi.	2soat
MT 10.	Taqalashning zamonaviy usullari.	2soat
MT 11.	Tuyoq deformatsiyasi va uni bartaraf etishning zamonaviy usullari.	4soat
MT 12.	Yumshoq tovon va togay kasalliklari.	2soat
MT 13.	Hayvonlarni ortopedik taqalashning zamonaviy usullari.	4soat
MT 14.	Tuyoqning shox devori kasalliklari.	2soat
MT 15.	Tuyoq kafti kasalliklari.	4soat
MT 16.	Tuyoq devori teri asosi kasalliklari.	2soat
MT 17.	Barmoq paychalari va bursasi kasalliklari.	2soat
MT 18.	Barmoq va tuyoqlar qon va limfa tomirlari kasalliklari.	4soat
MT 19.	Barmoq va tuyoqlar nervlari kasalliklari.	2soat
MT 20.	Barmoq va tuyoqlarning infeksiyon kasalliklari.	4soat
MT 21.	Barmoq va tuyoqlarning aseptik kasalliklari.	2soat
MT 22.	Barmoqlarning bo'g'im kasalliklari.	2soat
MT 23.	Barmoqlarning pay kasalliklari.	4soat
MT 24.	Barmoqlarning suyak kasalliklari.	2soat
MT 25.	Modda almashinuvi buzilishidan kelib chiqadigan barmoq va tuyoq kasalliklari.	2soat
MT 26.	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda dorivor o'simliklarni q'ollash.	4soat
MT 27.	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda fizioterapiya usullarini q'ollash.	4soat
MT 28.	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda patogenetik usullarni q'ollash.	4soat
MT 29.	Bir tuyoqli hayvonlar oyoqlari distal qismi kasalliklarini davolashda qollanadigan zamonaviy asbob va uskunalar.	4soat
MT 30.	Bir tuyoqli hayvonlar ortopedik dispanserizatsiya.	4soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	Tashtemirov R.M., Karimov M.G. "Ortopediya". O'quv qo'llanma. "Sharq", Toshkent. 2013 y.
2.	Tashtemirov R.M. Hayvonlarning mintaqaviy jarrohlik kasalliklari, o'quv qo'llanma. "Sharq", Toshkent, 2017
3.	Тимофеев С.В., Филиппов Ю.И и др. «Общая хирургия животных» Москва, "Зоомедлит". 2007.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 b.

2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezigulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 b.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Dean A. Hendrickson and A. N. (Nickie) Baird. Turner and McIlwraith's Techniques in Large Animal Surgery, 4th Edition. © 2013 John Wiley & Sons, Inc. Published 2013 by John Wiley & Sons, Inc.
7.	David Weaver, Owen Atkinson and others Bovine surgery and lameness, third Edition, US, 2018.
Axborot manbaalari	
1.	www. Ziyonet.uz
2.	www.veterinariya.medsinasi.uz
3.	www.sea@mail.net21.ru
4.	www.veterinary@actavis.ru

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;